

DE TRIATLON SECUNDAIR ONDERWIJS, HOGER ONDERWIJS, ARBEIDSMARKT

Hoofdstuk 9

Barbara Dessen

Kort samengevat

In dit hoofdstuk wordt het secundair en hoger onderwijs bestudeerd als aanloop naar de arbeidsmarkt. Immers, de keuzes die jongeren maken tijdens hun schoolloopbaan kunnen een stempel zetten op de latere arbeidsmarktpositie.

Handel, mechanica-elektriciteit en personenzorg zijn de drie meest gekozen studiegebieden in het technisch en beroepssecundair onderwijs. Wanneer jongeren uit deze studiegebieden onmiddellijk de sprong naar de arbeidsmarkt wagen, zijn de kansen op succes evenwel niet gelijk. Ongeveer een vijfde van de schoolverlaters uit de handel is een jaar na het behalen van zijn/haar diploma nog werkloos. Mechanica en elektriciteit bieden daarentegen meer kansen op tewerkstelling. De meeste jongeren uit het algemeen secundair onderwijs studeren verder. Indien zij dit niet doen, is het risico groot dat ze lang in het werklozencircuit blijven. Van de jongeren die de run verder zetten in het hoger onderwijs, kiest het grootste aantal voor de piste van het hoger onderwijs van één cyclus, waarbij handelswetenschappen en bedrijfskunde en onderwijs de meest gevolgde richtingen zijn. Jongeren met een diploma van het hoger onderwijs van één cyclus hebben bovendien het kleinste risico om een jaar na afstuderen nog werkloos te zijn. Maar ook jongeren met een diploma hoger onderwijs van twee cycli of een universitair diploma scoren goed. Wel dient opgemerkt dat er binnen het hoger onderwijs onderling nog veel verschillen zijn en dat de studiekeuze sterk bepalend is voor een al dan niet vlotte intrede op de arbeidsmarkt.

Tot slot zijn er de ongekwalificeerde jongeren, die geen diploma secundair onderwijs hebben. Een vlotte doorstroming naar de arbeidsmarkt is voor deze jongeren geen evidentie. De ongekwalificeerde uitstroom bij meisjes ligt een stuk lager dan bij jongens.

1 *Het secundair onderwijs als aanloop naar de arbeidsmarkt*

1.1 ■ ■ *Keuzes binnen het secundair onderwijs*

Vanaf de tweede graad van het secundair onderwijs moeten jongeren een keuze maken tussen vier verschillende onderwijsvormen. Het aandeel leerlingen in de onderscheiden onderwijsvormen is over de laatste tien jaar ongeveer gelijk gebleven: ongeveer 40% volgt algemeen secundair onderwijs (ASO), iets meer dan een vierde beroepssecundair onderwijs (BSO), bijna een derde technisch secundair onderwijs (TSO) en ten slotte een kleine twee procent kunstsecundair onderwijs (KSO).¹ Meer meisjes opteren voor het algemeen onderwijs, terwijl meer jongens het technisch onderwijs volgen.

Zowel binnen het ASO, TSO, KSO en BSO moeten jongeren kiezen voor een bepaald studiegebied. Tabel 9.1 toont welke studiegebieden in de derde en vierde graad van het secundair onderwijs het grootst aantal leerlingen tellen. Gezien de invoering van de eenheidsstructuur in het schooljaar '95-'96 voltooid werd, is het pas vanaf dan zinvol om studiegebieden en -richtingen met elkaar te vergelijken.²

Studiegebieden en -richtingen die acht jaar geleden het populairst waren, zijn dat nu nog steeds. In *de derde graad van het algemeen secundair onderwijs* is het aandeel van de richtingen wetenschappen-wiskunde en menswetenschappen gegroeid. Het aandeel van de studierichtingen met klassieke talen gaat achteruit. De 'toprichtingen' bevestigen de stereotypering van de mathematische geest van jongens en de talenknobbel van meisjes: een kleine zestig procent van de leerlingen die wiskunde-wetenschappen volgen, zijn jongens; de richting economie-moderne talen bestaat voor zestig procent uit meisjes en ook in de richtingen met klassieke talen hebben meisjes het overwicht (zie cijferbijlage voor de verdeling naar geslacht).

1 Voor de exacte aantallen, zie de cijferbijlage bij dit hoofdstuk: www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Cijferbijlage.

2 In 1989 werd de eenheidsstructuur progressief ingevoerd, vanaf het eerste jaar secundair. In het schooljaar '95-'96 was deze nieuwe structuur in alle leerjaren voltooid. De eenheidsstructuur of drie graden-structuur moest het naast elkaar bestaan van twee onderwijstypes, het traditioneel secundair onderwijs of type II en het vernieuwd secundair onderwijs (VSO) of 'type I', vervangen (Departement Onderwijs; 1992). In de tweede en derde graad van het secundair zijn er vier *onderwijsvormen* (ASO, TSO, BSO en KSO), die verder zijn onderverdeeld in *studiegebieden*, waarbinnen een leerling kan kiezen voor een bepaalde *studierichting* (www.ond.vlaanderen.be). Vooral het BSO en TSO bestaan uit een wirwar van studierichtingen, bij het ASO is dit eerder beperkt. Zo telt het BSO ongeveer 130 studierichtingen, het ASO daarentegen slechts 18. Voor het ASO hebben we deze 18 studierichtingen gerangschikt, voor het BSO en TSO hebben we de 21 respectievelijk 24 studiegebieden geordend. Voor het KSO hebben we de verschillende studierichtingen niet opgenomen gezien het beperkt aantal en het geringe aandeel leerlingen in de schoolbevolking.

Tabel 9.1

Topvijf van de studiegebieden en -richtingen van de derde en vierde graad van het voltijds secundair onderwijs (Vlaamse Gemeenschap; schooljaar '95-'96 en '03-'04)

	Schooljaar '95-'96			Schooljaar '03-'04	
	(n)	(%)		(n)	(%)
ASO (studierichtingen)	54 100	100	ASO	49 100	100
Economie-moderne talen	11 400	21,1	Economie-moderne talen	10 000	20,4
Wetenschappen-wiskunde	8 500	15,7	Wetenschappen-wiskunde	9 600	19,6
Menswetenschappen	6 200	11,5	Menswetenschappen	7 500	15,3
Economie-wiskunde	5 800	10,7	Economie-wiskunde	5 200	10,6
Latijn-wiskunde	5 600	10,4	Latijn-wiskunde	4 000	8,1
Overige	16 600	30,7	Overige	12 800	26,1
TSO (studiegebieden)	45 500	100	TSO	44 800	100
Handel	14 100	31,0	Handel	13 900	31,0
Mechanica-elektriciteit	11 700	25,7	Personenzorg	9 000	20,1
Personenzorg	6 400	14,1	Mechanica-elektriciteit	9 000	20,1
Toerisme	2 400	5,3	Toerisme	2 100	4,7
Chemie	2 200	4,8	Chemie	1 900	4,2
Overige	8 700	19,1	Overige	8 900	19,9
BSO (studiegebieden)	45 000	100	BSO	44 900	100
Personenzorg	10 500	23,3	Personenzorg	12 800	28,6
Handel	8 800	19,6	Handel	9 000	20,1
Mechanica-elektriciteit	4 800	10,7	Mechanica-elektriciteit	5 100	11,4
Hout	3 300	7,3	Auto	2 900	6,5
Voeding	3 300	7,3	Hout	2 900	6,5
Overige	14 200	31,6	Overige	12 200	27,2
KSO	2 800	100	KSO	2 900	100
Totaal derde en vierde graad	147 400		Totaal derde en vierde graad	141 700	

Bron: Departement Onderwijs (Bewerking Steunpunt WAV)

Studiegebieden die in 1995 in *de derde en vierde graad van het technisch en het beroepsonderwijs* in de topvijf stonden, staan er acht jaar later nog steeds. Handel, mechanica-electriciteit en personenzorg zijn duidelijk de drie grote richtingen binnen het TSO en BSO. Hoewel mechanica-elektriciteit nog steeds een groot aantal leerlingen telt, is het aandeel van dit studiegebied in het technisch onderwijs de voorbije jaren gedaald. Uit de evolutie van de knelpuntberoepen van de VDAB komt nochtans naar voor dat er een absoluut tekort is aan schoolverlaters uit technische richtingen vanaf het niveau secundair technisch onderwijs van de derde graad (VDAB; 2004b). Het studiegebied personenzorg daarentegen is sterk gegroeid in aantal. Het gaat hier vooral om leerlingen in de studierichting sociale en technische wetenschappen (TSO) en verpleegkunde en verzorging (BSO). Ook verpleegkundigen komen vrijwel ieder jaar terug op de lijst van knelpuntberoepen van de VDAB.

Wat betreft de verhouding tussen jongens en meisjes is het studiegebied mechanica-elektriciteit overduidelijk een ‘mannelijke’ richting, met nagenoeg geen meisjes en wordt persoonszorg nog steeds grotendeels door meisjes bevolkt. Deze beroepensegregatie stelt zich iets scherper in het beroepsonderwijs dan in het technisch secundair onderwijs. De optie handel wordt nu vaker door jongens gekozen dan acht jaar geleden zodat de oververtegenwoordiging van meisjes hier wordt tenietgedaan (zie cijferbijlage).

1.2 ■■ Middengeschoold op de arbeidsmarkt

Jongeren kunnen na het voltooien van het secundair onderwijs kiezen om ofwel verder te studeren of om zich onmiddellijk op de arbeidsmarkt te begeven. In de volgende paragraaf kijken we welke keuzes jongeren maken als ze verder studeren. In deze paragraaf bestuderen we hoe de intrede op de arbeidsmarkt verloopt bij jongeren die een diploma van de derde of vierde graad van het secundair onderwijs op zak hebben en niet meer verder studeren. Zij worden algemeen beschouwd als *middengeschoold*.

Op basis van het schoolverlatersbestand van de VDAB kan nagegaan worden wie één jaar na het verlaten van de school nog als werkzoekende staat ingeschreven. Dit aantal, vergeleken met het totaal aantal schoolverlaters in Vlaanderen, wordt het *restpercentage* genoemd.³ Niet alle jongeren met een diploma van het algemeen secundair onderwijs op zak, die niet meer verder studeren of hun hogere studies voortijdig hebben stopgezet, schrijven zich in bij de VDAB. Van hen weten we dus niet of ze al dan niet werkloos zijn een jaar na afstuderen. Tabel 9.2 laat zien dat schoolverlaters uit het TSO en BSO zich vaker inschrijven bij de VDAB dan diegenen met een ASO-diploma. De tabel toont evenwel dat schoolverlaters uit TSO en BSO een iets lager restpercentage kennen dan ASO-schoolverlaters. De afgestudeerden uit TSO en BSO doen dus vaker beroep op arbeidsbemiddeling, maar vinden ook vaker de uitweg uit de werkloosheid. ASO-schoolverlaters daarentegen schrijven zich minder in bij de VDAB, maar als ze zich inschrijven noteren ze een minder snelle uitstroom uit de werkloosheid. Een mogelijke verklaring kan zijn dat een opleiding in het ASO voornamelijk voorbereid op een hogere opleiding en vooral focust op algemeen theoretische kennis. In het BSO en TSO ligt de nadruk veel meer op het aanleren van een beroep en wordt men meer voorbereid op de intrede op de arbeidsmarkt.

³ Het betreft de schoolverlaters van het schooljaar 2001-2002. Deze worden tevens uitgebreid besproken in de 19e longitudinale studie van de VDAB ‘Een diploma geeft vleugels! Schoolverlaters 1 jaar lang gevolgd.’

Tabel 9.2

Totaal aantal schoolverlaters, percentage ingeschreven schoolverlaters bij de VDAB en restpercentage van de middengeschoolden (Vlaams Gewest; 2002-2003)

Studieniveau	Schoolverlaters (n)	Ingeschreven bij de VDAB (%)	Restpercentage (%)
ASO derde graad	6 850	55,5	16,4
BSO derde en vierde graad	14 490	74,9	15,2
TSO derde graad	13 250	70,8	14,5
KSO derde graad	840	66,0	25,2

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

Wanneer we inzoomen op de schoolverlaters naar studierichting en -gebied, dan zien we dat van de jongeren die uit *het ASO* komen, vooral jongeren met een diploma menswetenschappen een groot risico lopen om een jaar later nog werkloos te zijn (restpercentage van 20,1%). Studiegebieden die vaak gekozen worden in *het technisch en beroepsonderwijs* (zie tabel 9.1), kennen ook hoge restpercentages. Van alle jongeren die uitstroomden uit de handel, was 18,7% (TSO) en 21,6% (BSO) een jaar later nog steeds werkloos; ook toerisme – dat enkel georganiseerd wordt in het TSO – heeft een hoog restpercentage (16,4%). Mechanica-elektriciteit en personenzorg doen het beter met respectievelijk 11,1% en 16,4% (TSO) en 12,9% en 10,8% (BSO) als restpercentages. Jongeren die de school verlaten met een diploma voeding, noteren zowel in het TSO als in het BSO het kleinste risico om een jaar na afstuderen werkloos te zijn (restpercentages van 5,6% en 10,7% voor het TSO en BSO). Slechts 7,0% van de jongeren uit de derde en vierde graad van het BSO kiest evenwel voor dit studiegebied, in het TSO is het nog slechter gesteld met een aandeel van om en bij de 2%.

2 *Still in the running: het hoger onderwijs*

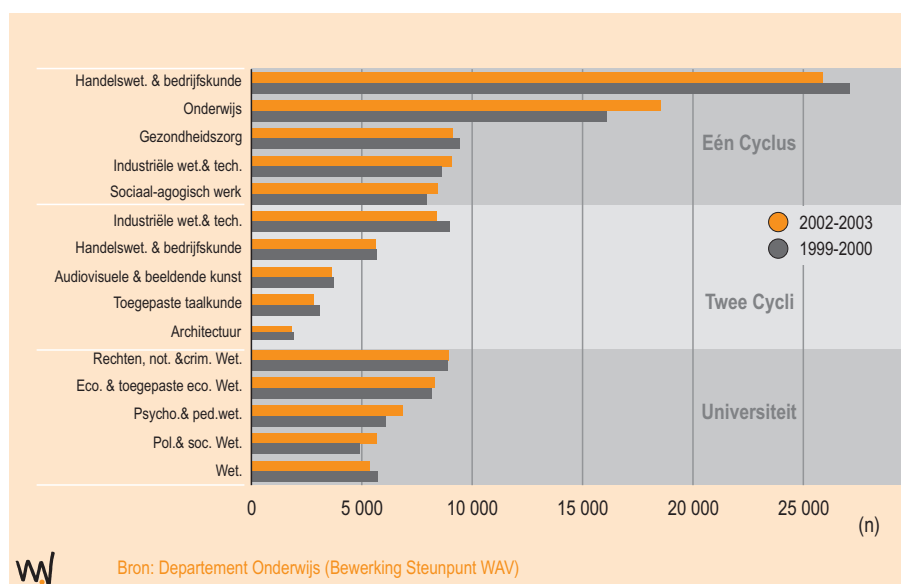
Het hoger onderwijs kende het voorbije decennium een forse groei. Toch blijft het zo dat meer studenten een opleiding aan een hogeschool volgen dan aan een universiteit, en dat meer hogeschoolstudenten zich inschrijven voor een opleiding van één cyclus dan van twee cycli.

2.1 ■ ■ Populaire studiegebieden...

Figuur 9.1 geeft een beeld van de (evolutie van) de studentenbevolking in de vijf grootste studiegebieden, en dit voor zowel de opleidingen in een hogeschool als aan de universiteit.⁴ Om methodologische redenen kunnen we slechts vanaf het academiejaar 1999-2000 vergelijken.⁵

Figuur 9.1

Aantal ingeschreven studenten in het hoger onderwijs naar studiegebied (Vlaamse Gemeenschap; schooljaar '99-'00 en '02-'03)

Het hoger onderwijs van één cyclus telt veruit het meeste aantal studenten in handelswetenschappen en bedrijfskunde. Wel is het studentenaantal achteruitgegaan in vergelijking met 1999. Ook de opleiding onderwijs steekt met kop en schouders uit boven de andere richting en is sterk gegroeid. De richting industriële wetenschappen en technologie is nog steeds de populairste richting in het hoger onderwijs van twee cycli, maar telt minder studenten dan drie jaar geleden. Aan de nederlandstalige universiteiten is 'rechten, notariaat en criminologische wetenschappen' het studiegebied met het meeste aantal ingeschreven studenten, op de voet gevolgd door economische en toegepaste economische wetenschappen.

⁴ Zie cijferbijlage voor een overzicht van alle studiegebieden en de verhouding jongens-meisjes in deze studiegebieden.

⁵ Voor de methodologische achtergrond van dit hoofdstuk, zie: www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Methodologie.

2.3 ■ ...niet altijd even populair op de arbeidsmarkt

Hoewel het algemeen bekend is dat iemand met een diploma hoger onderwijs de beste troeven in handen heeft voor een goede start op de arbeidsmarkt, zijn niet alle diploma's van het hoger onderwijs een vrijgeleide voor een vlotte toegang. Opnieuw maken we gebruik van het schoolverlatersbestand van de VDAB om na te gaan welke studiegebieden al dan niet een groter risico met zich meebrengen om één jaar na het behalen van een hoger diploma in het werkloze circuit van de arbeidsmarkt te verkeren.

Tabel 9.3

Totaal aantal schoolverlaters, percentage ingeschreven schoolverlaters bij de VDAB en restpercentage van de hooggeschoolden (Vlaams Gewest; 2002-2003)

Studiegebied ⁶	Schoolverlaters (n)	Percentage ingeschreven bij VDAB	Restpercentage (%)
Hoger onderwijs één cyclus	16 370	74,3	7,9
Handelswet. & bedrijfskunde	5 750	79,2	8,8
Onderwijs	4 370	73,2	6,9
Gezondheidszorg	2 010	50,6	2,6
Sociaal-agogisch werk	1 840	83,9	10,0
Industriële wet. & technologie	1 760	75,9	8,0
Hoger onderwijs twee cycli	4 360	72,6	11,0
Industriële wet. & technologie	1 650	77,2	8,0
Handelswet. & bedrijfskunde	870	69,0	5,5
Audiovisuele & beeldende kunst	610	75,5	27,4
Universitair onderwijs	10 360	55,9	9,1
Rechten, notariaat en criminologische wet.	1 490	45,7	6,5
Eco. & toegepaste eco wet.	1 360	67,4	8,3
Wetenschappen	1 040	55,0	10,3
Psychologische en pedagogische wet.	970	65,7	11,6
Taal- en letterkunde	840	62,7	9,3
Politieke & sociale wet.	770	74,6	16,5
Toegepaste wet.	690	50,0	5,0

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

Het hoger onderwijs van één cyclus telt niet alleen het meest aantal studenten, het scoort bovendien het best qua restpercentage (7,9%). Ongeveer drie vierden van de schoolverlaters schreef zich in bij de VDAB. De grote richtingen onderwijs en gezondheidszorg (zie ook figuur 9.2) zijn meteen ook de richtingen met de laagste restpercentages, respectievelijk 6,9% en 2,6%. De populairste richting handelswetenschappen en bedrijfskunde scoort iets minder

6 Enkel de studiegebieden en -richtingen met meer dan 500 schoolverlaters werden weerhouden.

dan het gemiddelde, met 8,8% schoolverlaters die een jaar later nog steeds – of opnieuw – op zoek zijn naar een job.

Van de schoolverlaters van *het hoger onderwijs van twee cycli* schreef 73% zich in bij de VDAB. Elf procent is één jaar na het afstuderen nog werkzoekend. Opvallend hier is dat het studiegebied audiovisuele en beeldende kunsten een van de populairste richtingen is, maar dat meer dan een op vier schoolverlaters een jaar na het behalen van dit diploma nog werkloos is. De andere grote richtingen handelswetenschappen en bedrijfskunde, en industriële wetenschappen en technologie hebben een restpercentage onder het gemiddelde voor het hoger onderwijs van twee cycli.

Minder dan een op tien studenten die de schoolpoorten achter zich dichttrekken met een *universitair* diploma op zak, is een jaar later nog werkzoekend. De succesansen op tewerkstelling zijn echter sterk richtinggebonden. Zo is het restpercentage van toegepaste wetenschappen slechts 5,0%. Politieke en sociale wetenschappen daarentegen, een van de grootste universitaire richtingen, heeft een veel hoger restpercentage dan gemiddeld, namelijk 16,5%. Ook wetenschappen en psychologie en pedagogische wetenschappen scoren slechter dan het gemiddelde (restpercentages van 10,3% en 11,6%).

3 *Uit de running: ongekwalificeerde uitstroom*

In de vorige paragrafen bespraken we de jongeren die zich kunnen handhaven met een diploma. Maar niet alle jongeren verlaten de schoolbanken met een diploma hoger secundair onderwijs, sommigen komen *ongekwalificeerd* op de arbeidsmarkt. Voor deze jongeren is een vlotte intrede in het formele arbeidscircuit veel moeilijker. Ze hebben een veel grotere kans op werkloosheid en wanneer ze toch een job vinden, is deze vaak laagbetaald en werken ze vaker in minder gunstige arbeidsomstandigheden (Stevens, 2003).

Hfdst. 17

In het Pact van Vilvoorde werd reeds de doelstelling naar voren geschoven om tegen 2010 het aantal jongeren dat de school verlaat zonder voldoende startkwalificaties voor de arbeidsmarkt en de samenleving, te halveren. Bovendien zou tegen 2010 het onderwijs meer gedemocratiseerd moeten zijn. De *dualisering* van de samenleving moet bestreden worden door de toegang tot leerinitiatieven te garanderen en door doorheen het gehele leerproces ongelijke kansen effectief en efficiënt aan te pakken. Deze laatste doelstelling wordt nogmaals letterlijk herhaald in het Vlaamse regeerakkoord van 2004.

3.1 ■ ■ Indicatoren van ongekwalificeerde uitstroom

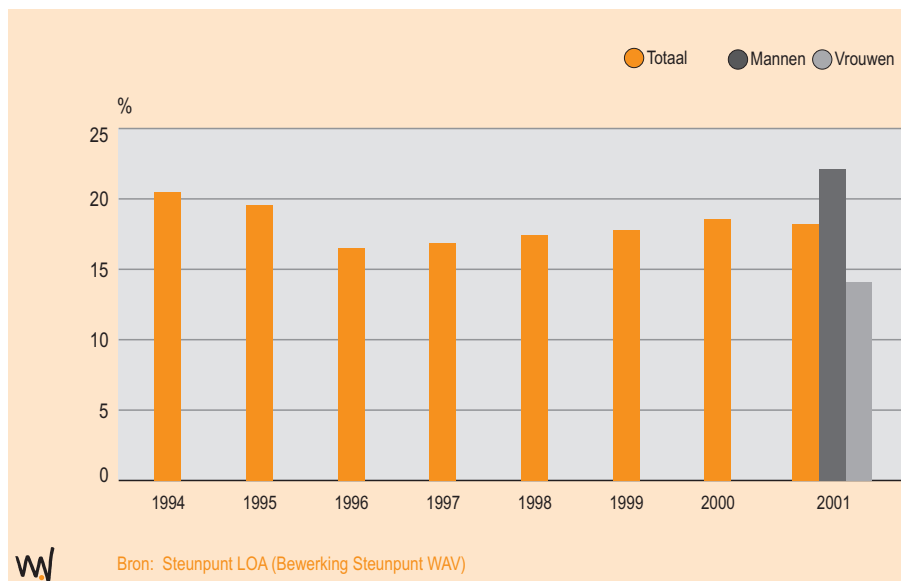
Over de definitie van, en een indicator voor ongekwalificeerde uitstroom is al heel wat inkt gevloeid. Afhankelijk van het gehanteerde begrippenkader bekomt men een verschillend percentage ongekwalificeerde uitstromers. In deze paragraaf geven wij een schets van een Vlaamse en een Europese indicator.

Een Vlaamse indicator

Op basis van tellingen van leerlingenaantallen en uitgereikte getuigschriften die bijgehouden worden in administratieve databanken, kan een Vlaamse indicator voor ongekwalificeerde uitstroom berekend worden. Alle schoolverlaters die op het einde van een bepaald schooljaar niet in het bezit zijn van een getuigschrift van voltijds hoger secundair onderwijs, worden als ongekwalificeerd beschouwd. Deze groep wordt afgezet ten opzichte van de totale uitstroom in dat schooljaar.⁷

Figuur 9.2

Evolutie van de ongekwalificeerde uitstroom volgens de Vlaamse indicator (1994-2001; Vlaamse Gemeenschap)

⁷ Dit is het meest strenge criterium voor ongekwalificeerde uitstroom. Daarnaast bestaat er nog een tweede en derde niveau dat de lat minder hoog legt. Het eerste niveau wordt echter het meest gehanteerd. Zie ook het 'basisrapport' waarin deze indicator uitvoerig besproken wordt: *Ongekwalificeerd: zonder paspoort? Een onderzoek naar de omvang, karakteristieken en aampak van de ongekwalificeerde uitstroom* (Douterlungne e.a., 2001).

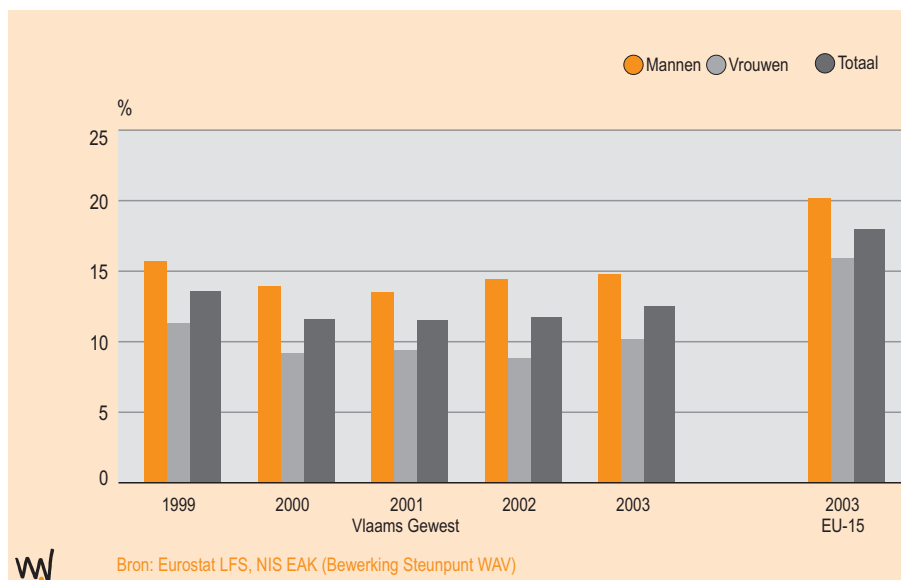
Figuur 9.2 laat zien dat de ongekwalificeerde uitstroom sinds 1994 licht gedaald is. In 1994 waren er 20,5% ongekwalificeerde uitstromers, in 2001 zijn dat er 2,3 ppn minder (18,2%). Voor 2001 werd de indicator voor het eerst apart berekend voor jongens en meisjes. Hieruit blijkt dat de ongekwalificeerde uitstroom bij jongens veel hoger ligt, 22,1% tegenover 14,1% bij de meisjes.

Een Europese indicator

Op basis van de Enquête naar de Arbeidskrachten (EAK) en de Labour Force Survey (LFS) kan ongekwalificeerde uitstroom niet enkel voor Vlaanderen berekend worden, maar ook voor de Europese Unie. Deze Europese indicator meet de ongekwalificeerde uitstroom als het percentage van de 18- tot en met 24-jarigen met maximaal een diploma lager secundair onderwijs die niet meer aan onderwijs of vorming deelnemen in een referentieperiode van vier weken. Een groot verschil met de Vlaamse indicator is dat hier een andere referentiegroep gebruikt wordt, namelijk de totale bevolking van 18 tot en met 24 jaar, daar waar de Vlaamse indicator kijkt naar de uitstroom in een bepaald schooljaar.⁸

Figuur 9.3

Evolutie van de ongekwalificeerde uitstroom volgens de Europese indicator (Vlaams Gewest en EU-15; 1999-2003)

⁸ Andere verschillen zijn onder andere dat de Vlaamse indicator gebruik maakt van administratieve databronnen, terwijl de Europese indicator beroep doet op enquêtegegevens. De Vlaamse indicator heeft betrekking op de Vlaamse Gemeenschap, terwijl de Vlaamse cijfers van de Europese indicator berekend worden voor het Vlaams Gewest.

Wanneer de Vlaamse cijfers voor 1999 en 2003 vergeleken worden, is er een minimale daling van de ongekwalificeerde uitstroom: van 13,6% naar 12,5%. Tussen 2001 en 2003 is er een lichte stijging waar te nemen (+1 ppn).

In vergelijking met EU-15 doet Vlaanderen het goed. Het Europese gemiddelde voor de vijftien lidstaten bedraagt in 2003 18,0%, wat 5,5 procentpunt hoger is dan het Vlaamse cijfer.

Zowel voor Vlaanderen als de EU, is ook hier de ongekwalificeerde uitstroom bij meisjes een stuk lager dan bij jongens.

3.2 ■ ■ Ongekwalificeerd op de arbeidsmarkt

Wie maximaal een getuigschrift van het secundair onderwijs van de eerste graad bezit, is volgens beide indicatoren ongekwalificeerd. Ook de jongeren met een getuigschrift van de tweede graad, zij die een middenstandsopleiding gevolgd hebben, en de jongeren uit het deeltijds beroepssecundair onderwijs, behoren tot de ongekwalificeerde uitstroom. Voor deze jongeren kan op basis van het VDAB-schoolverlatersbestand eveneens nagegaan worden wie een jaar na het verlaten van de school, nog steeds geen toegang gevonden heeft tot de reguliere arbeidsmarkt.

Tabel 9.4

Totaal aantal schoolverlaters, percentage ingeschreven schoolverlaters bij de VDAB en restpercentage (Vlaams Gewest; schooljaar 2001-2002)

Studieniveau	Schoolverlaters (n)	Ingeschreven bij de VDAB (%)	Restpercentage (%)
Maximum sec ond. eerste graad	1 810	70,6	29,8
Middenstandsopleiding	2 690	69,7	12,9
Deeltijds beroepssecundair onderwijs	2 730	70,6	29,2
ASO tweede graad	530	52,2	22,3
BSO tweede graad	4 230	75,6	31,5
TSO tweede graad	1 590	63,4	24,6
KSO tweede graad	170	49,1	24,8

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WAV)

De restpercentages in tabel 9.4 zijn duidelijk veel hoger dan bij de 'gekwalificeerde' jongeren (zie tabel 9.2 en 9.3). Ongekwalificeerde jongeren hebben een veel groter risico om na een jaar nog steeds werkzoekend te zijn. Vooral jongeren die de school verlaten met een diploma

van het deeltijds beroepssecundair onderwijs of een getuigschrift van de tweede graad van het beroepsonderwijs scoren zeer slecht (restpercentage van respectievelijk 29,2% en 31,5%), evenals de jongeren met maximaal een getuigschrift van de eerste graad van het secundair onderwijs (restpercentage van 29,8%). Jongeren die een middenstandsopleiding achter de rug hebben, doen het dan weer iets beter.

Cijferbijlage: www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Cijferbijlage.

Methodologie: www.steunpuntwav.be, rubriek publicaties, reeks 'De arbeidsmarkt in Vlaanderen', 2004, Jaarboek, Methodologie.